

9.12.2025

EOAK/5853/2024

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Esittelijäneuvos Terhi Arjola-Sarja

TILINPÄÄTÖKSEN REKISTERÖINTI YM.

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Patentti- ja rekisterihallituksen menettelyä edustamansa yhtiön tilinpäätösilmoituksen rekisteröimistä koskevassa asiassa. Lisäksi kantelija arvosteli määrättyjä käsittelymaksuja ja maksua koskeviin reklamaatioihin vastaamista.

Kantelija piti sitä, että Patentti- ja rekisterihallitus oli aiemmasta käytännöstä poiketen vaatinut toimimattomalta osakeyhtiöltä myös tuloslaskelman, outona. Hänen mukaansa linjaus ei ollut lainsäätäjän.

Vastauksena kantelijan sähköpostiin 22.8.2024 kantelijalle oli Patentti- ja rekisterihallituksesta ilmoitettu, ettei kaupparekisterin tietojärjestelmässä ole teknisesti mahdollista käsitellä jpg- kuvia. Kantelijan mukaan tiedoston muodolla ei pitäisi olla merkitystä silloin, kun kyse on normaaleista arkikäytössä olevista tiedostoista. Edelleen kantelija kertoi, että jatkoa oli seurannut 22.8.2024 täysin käsittämättömän päätöksen muodossa. Kantelija oli pyytänyt muuta kuin asian päättämistä, ja hänellä oli ollut oikeus toimittaa korjattu asiakirja 31.8. mennessä. Asian käsittely oli lopetettu ja yhtiölle oli lähetetty 100 euron lasku, jonka kantelija oli kiistänyt. Kantelija oli reklamoinut asiasta 10.9., 1.10. ja 16.10., mutta ei ollut saanut vastausta.

Kantelija kertoi uuden ilmoituksen käsittelystä ja tulleeesta uudesta 100 euron laskusta, ja siitä, että laskusta oli reklamoitu. Reklamointiin annetussa vastauksessa oli kantelussa esitetysti kerrottu laskujen hyvittämistä koskevan vaatimuksen toimittamisesta Patentti- ja rekisterihallitukselle. Kantelija katsoi, että jos valituksen laskun oikeellisuudesta voi tehdä tavallisella postilla, sen on voitava tapahtua myös sähköpostilla. Laskun liittämisen sijaan laskunumeron tuli olla riittävä.

Yhteenvetona kantelija esittää, että Patentti- ja rekisterihallituksen menettely asiassa oli ollut ylimitoitettua, lakeihin perustumatonta ja sekavaa. Viraston lakimiehen tekemän ensimmäistä ilmoitusta koskevan päätöksen suhteen kantelija katsoi toiminnan olleen lakimiehen asema huomioon ottaen epäasiallista, äkkipikaista ja asiakasta väheksyvää.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Patentti- ja rekisterihallituksen alustava selvitys ja selvitys sekä lakimies A:n selvitys. Lakimies A:n selvitys ja Patentti- ja rekisterihallituksen selvitys oheistetaan tähän kantelijalle tiedoksi.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumista

X Oy:n (jälj. yhtiö) ilmoitus 31.3.2024 päättyneen tilikauden tilinpäätöksen rekisteröimiseksi on tullut vireille Patentti- ja rekisterihallituksessa 31.5.2024 (asia - - -). Asiassa yhtiölle on lähetetty 24.6.2024 päivätty kehoitus, jossa on ilmoitettu yhtiön ilmoituksessa olevan puutteita ja pyydetty yhtiötä 15.7.2024 mennessä tekemään ilmoitukseen tarvittavat muutokset. Kehotuksen mukaan tilinpäätösilmoituksesta on puuttunut tuloslaskelma edeltävän tilikauden vertailutiedoilla.

Yhtiön edustajana kantelija on sähköpostitse tiedustellut perusteita täydennyspyynnölle ja esittänyt asiasta oman näkemyksensä. Sähköpostiviestissä 10.7.2024 kantelija on pyytänyt asiassa lisääaikaa 31.8. saakka. Patentti- ja rekisterihallituksesta on vastattu lisäaikapyyntöön 11.7.2024. Vastauksessa ilmoitetun mukaan tilinpäätösilmoitusta on voinut täydentää 31.8.2024 saakka.

Patentti- ja rekisterihallituksen lakimies A on 21.8.2024 vastannut korjauskehotusta koskeviin kantelijan viesteihin. Vastauksessaan A on perustellut korjauspyyntöä ja pyytänyt korjaamaan yhtiön tilinpäätösilmoitusta korjauskehotuksen mukaisesti. Edelleen vastauksessa on ilmoitettu, että muussa tapauksessa Patentti- ja rekisterihallitus voi evätä ilmoituksen rekisteröinnin ja kerrottu, että mahdolliseen rekisteröinnin epäämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

Kantelija on 22.8.2024 lähettämässään sähköpostissa paitsi muuta myös esittänyt seuraavaa:

”Vaikka liitteenä on vaadittu X Oy:n nollasummainen tilinpäätös..., vaadin tulevien vuosien toimintaa ajatellen virallisen päätöksenne valitusosoituksineen nyt kiistanalaista asiaa koskien.”

Vastauksessa tähän viestiin lakimies A on ilmoittanut seuraavan:

”Kaupparekisterin tietojärjestelmässä ei ole teknisesti mahdollista käsitellä jpg-kuvia. Täten viestin liitteenä olevaa jpg-kuvaa ei ole käsitelty.

Yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 11 §:n 1 momentin mukaisesti tilinpäätösilmoitus on tehtävä joko yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa tai PRH:n paperilomakkeella. Tästä oli maininta myös korjauskehotuksessa.

Muilta osin PRH tutkii vastauksenne tarkemmin lähiaikoina.”

Patentti- ja rekisterihallitus on päätöksellä 22.8.2024 evännyt yhtiön tilinpäätösilmoituksen rekisteröimisen. Päätöksen on tehnyt lakimies A. Päätöksen perusteluissa esitetään muun muassa seuraavaa:

”X Oy reklamoi korjauskehotuksesta. Yhtiö tulkitsee, että tilinpäätöksessä ei voida edellyttää olevan tuloslaskelmaa, kun yrityksellä ei ole ollut toimintaa ja tuloslaskelmassa olisi pelkkiä nollakirjauksia.

...

Koska X Oy:n ilmoittamasta asiakirjasta puuttuu tuloslaskelma edeltävän tilikauden vertailutiedoilla, asiakirjaa ei pidetä kirjanpitolaissa tarkoitettuna tilinpäätöksenä. Täten PRH:n on evättävä ilmoituksen rekisteröiminen.”

Kantelija on edelleen 22.8.2024 lähettänyt asiassa sähköpostin, jossa hän on tiedustellut ”[m]iten voit evätä ilmoituksen rekisteröimisen kun olen ilmoittanut, että toimitan ko. asiakirjan (jonka liitin edelliseen viestiin, mutta joka vaaditaan paperisena)? Eikö sananmuodon tule olla ”evätä rekisteröimisen ellei tuloslaskelmaa toimiteta annettuun määräaikaan 31.8.2024 mennessä”.”

X Oy:n jättämä uusi ilmoitus edellä tarkoitetun tilikauden tilinpäätöksen rekisteröimiseksi on tullut vireille Patentti- ja rekisterihallituksessa 2.9.2024 (asia - - -). Yhtiön tilinpäätöstä koskeva rekisterimerkintä on tehty 26.10.2024.

3.2 Tuloslaskelman vaatiminen

Osakeyhtiölain 8 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan yhtiön on ilmoitettava tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäviksi kahden kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös tilintarkastuskertomuksesta ja konsernitilintarkastuskertomuksesta sekä hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan kirjallinen ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä.

Tilinpäätöksen sisällöstä säädetään kirjanpitolain 3 luvun 1 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää: 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen; 2) tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman; 3) varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävän rahoituslaskelman, jos kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö; sekä 4) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot (liitetiedot).

Säännöksen 2 momentin mukaan kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos taseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen.

Selvityksessään Patentti- ja rekisterihallitus esittää muun muassa seuraavaa.

Laissa ei ole säädetty poikkeusta toimintansa lopettaneen osakeyhtiön rekisteröimisvelvollisuuteen. Selvityksestä tarkemmin ilmenevästi siinä viitataan kaupparekisterilain esitöissä (HE 244/2022 vp, s. 135) tilinpäätöksen sisällöstä kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksua koskevan 24 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettuun. Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan tilinpäätösilmoituksen täytyy sisältää vähintään tuloslaskelma, tase ja liitetiedot, jotta tilinpäätösilmoitus voidaan sisältönsä puolesta rekisteröidä kaupparekisteriin. Koska yhtiön toimittamat tilinpäätösasiakirjat eivät olleet sisältäneet kaikkia vaadittuja tilinpäätösasiakirjoja korjauskehotuksen jälkeenkään, ilmoitusta ei ollut voitu rekisteröidä kaupparekisteriin.

Asiassa ei ole tältä osin todettavissa oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä.

3.3 Toimitetun liitteen tiedostomuoto

3.3.1 Oikeudellisen arvioinnin lähtökohtia

Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (jälj. digipalvelulaki) 4 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on suunniteltava ja ylläpidettävä digitaaliset palvelunsa siten, että niiden tietoturvaluus, tietosuoja, löydettävyys ja helppokäyttöisyys on varmistettu. Lisäksi viranomaisen on varmistettava digitaalisten palvelujensa yhteensopivuus yleisesti käytettyjen ohjelmistojen ja tietoliikenneyhteyksien kanssa.

Digipalvelulain 5 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on tarjottava jokaiselle mahdollisuus toimittaa asiointitarpeeseensa liittyvät sähköiset viestit ja asiakirjat käyttäen digitaalisia palveluita tai muita sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä.

Säännöksen perusteluissa (HE 60/2018 vp, s. 66–67) esitetään muun muassa seuraavaa.

”Ehdotettava säännös on neutraali sähköisen asiakirjan ja viestin toimittamista koskevan sähköisen tiedonsiirtomenetelmän tavan osalta. Se voisi tarkoittaa viestinvälityspalvelua, viranomaisen omaa digitaalista palvelua tai sähköpostia riippuen asian laadusta ja toimitettavissa tiedoista. Viranomaisen harkintaan jäisi se tapa, jolla asiakirjat ja viestit voidaan toimittaa sähköisesti ottaen kuitenkin huomioon muun muassa saavutettavuusvaatimukset. Toisaalta jos hallinnon asiakas toimittaisi asiakirjan tai muun viestin viranomaiselle muulla kuin viranomaisen ohjaamalla tavalla sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäen, ei viranomainen voisi kieltäytyä vastaanottamasta asiakirjaa, kun otetaan huomioon mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n menettelysäännöksissä on säädetty. Ehdotettava säännös käytännössä velvoittaa viranomaisen järjestämään asioinnin siten, että kaikissa tilanteissa hallinnon asiakkaalla olisi mahdollisuus toimittaa asiaansa koskeva sähköinen asiakirjansa tai muu sähköinen viestinsä viranomaiselle sähköisessä muodossa, ellei jossakin muussa laissa toisin säädetäisi. Siten viranomainen voisi poiketa velvollisuudestaan ainoastaan silloin, kun lain tasoisessa säännöksessä olisi säädetty asiakirjan toimittamistavasta toisin. Toimintaympäristön muutos ja yhteisten sähköisten asiointipalvelujen kehittyminen johtavat siihen, että viranomaisia voidaan entistä enemmän velvoittaa vastaanottamaan asiakirjoja ja viestejä sähköisessä muodossa. Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 5 §:n 1 momentti. Viranomaisen olisi tarjottava vähintään yhtä tietoturvallista vaihtoehtoa sähköisten asiakirjojen ja viestien toimittamistavaksi siten, että hallinnon asiakas voi hoitaa asiointitarpeensa sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä käyttämällä.”

Totean, että perusteluissa viitatus sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n 1 momentissa säädetään siitä, että vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja.

Oikeuskirjallisuudessa digipalvelulain 5 §:n 1 momentista esitetään, että säännös velvoittaa viranomaisen järjestämään asioinnin siten, että kaikissa tilanteissa hallinnon asiakkaalla on mahdollisuus toimittaa asiassaan sähköinen asiakirja tai muu sähköinen viesti viranomaiselle sähköisessä muodossa, ellei jossakin muussa laissa toisin säädetä. Viranomainen siis voi poiketa velvollisuudestaan ainoastaan silloin kun laintasoisessa säännöksessä on säädetty asiakirjan toimittamistavasta toisin. Edelleen sääntelyn on esitetty tarkoittavan, että hallinnon asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta lähettää asiakirjoja viranomaiselle millä tahansa sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä ja missä tahansa muodossa. Viranomaisen ei tarvitse kuitenkaan sopeuttaa asioinnissa käytettäviä digitaalisia palvelukanavia tai vastaanotettavia tiedostomuotoja hallinnon asiakkaan haluamalla tavalla, mutta toisaalta viranomainen ei voi kieltäytyä käsittelemästä asiakirjaa tai viestiä sillä perusteella, että asiakirja on toimitettu jollakin muulla kuin viranomaisen osoittamalla digitaalisella palvelulla, jos viranomaisella on käytössä sellainen asiointikanava, joka mahdollistaa tällaisten viestien ja asiakirjojen vastaanoton. (Tomi Voutilainen: Digitaalisten palvelujen sääntely, 2023, s. 247)

Kaupparekisterilain 12 §:n 1 momentin mukaan ilmoitusten tekemisestä säädetään yritys- ja yhteisötietolain 10 ja 11 §:ssä. Myös kaupparekisteriin tehtävää hakemusta tai kaupparekisteriin toimitettavaa täydennystä ja lisäselvitystä annettaessa sekä ilmoitettaessa tilinpäätös rekisteröitäväksi noudatetaan, mitä sähköisen asiointin velvoittavuudesta ilmoitusvelvollisen osalta yritys- ja yhteisötietolaissa säädetään.

Yritys- ja yhteisötietolain 11 §:n 1 momentin mukaan säännöksessä tarkoitetut tiedot ilmoitetaan kaupparekisteriin sähköisessä asiointipalvelussa. Säännöksen 3 momentin mukaan muilta osin ilmoituksen toimittamisessa noudatetaan, mitä 10 §:n 1 momentissa säädetään perustamisilmoituksen toimittamisesta.

Säännöksessä tarkoitetun 10 §:n 1 momentin mukaan rekisteröintivelvollisen yrityksen tai yhteisön perustamisesta tai elinkeinotoiminnan aloittamisesta tai kotipaikan siirtämisestä Suomeen on ilmoitettava tarkoitusta varten vahvistetulla perustamisilmoituslomakkeella tai sähköisessä asiointipalvelussa.

3.3.2 Arviointi

Kantelija on toimittanut Patentti- ja rekisterihallitukselle sähköpostiviestissä 22.8.2024 liitteen, joka kantelija ilmoittaman mukaan on ollut asiassa vaadittu yhtiön tilinpäätös. Vastauksena viestiin hänelle on Patentti- ja rekisterihallituksesta ilmoitettu, ettei kaupparekisterin tietojärjestelmässä ole teknisesti mahdollista käsitellä jpg-kuvia, ja että viestin liitteenä olevaa jpg-kuvaa ei ole käsitelty. Edelleen vastauksessa on kerrottu siitä, miten tilinpäätösilmoitus on tehtävä ja tuotu esiin, että asiasta oli mainittu myös korjauskehotuksessa.

Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksessä on esitetty, että kaupparekisteriin tehtävä muutosilmoitus voidaan tehdä paperilomakkeella taikka yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa siten, kuin yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä annetun lain 11 §:ssä ilmoituksen tekemisestä säädetään. Tietyissä ilmoitustyypeissä ilmoitus on mahdollista tehdä myös Patentti- ja rekisterihallituksen verkkolomakkeella. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmän sähköisessä asiointipalvelussa on tilinpäätösilmoituksen tekemisen yhteydessä ohje, jonka mukaan tilinpäätös voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi pdf-tiedostona taikka digitaalisessa muodossa (XHTML). Patentti- ja rekisterihallituksessa saapuva pdf-tiedosto muutetaan pdf-a-tiedostoksi. Selvityksessä viitataan Kansallisarkiston Arkistoinnin osaaaja -sivustolla esitettyyn. Vaatimus liiteasiakirjojen toimittamisesta pdf-tiedostona täyttää Patentti- ja rekisterihallituksen käsityksen mukaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 4 §:n vaatimuksen siitä, että viranomaisten on varmistettava digitaalisten palvelujensa yhteensopivuus yleisesti käytettyjen ohjelmistojen ja tietoliikenneyhteyksien kanssa.

Lakimies A:n selvityksen mukaan yhtiö oli toimittanut 22.8.2025 sähköpostiviestin liitteenä asiakirjan, jota ei voitu tutkia, koska kaupparekisterin asianhallintajärjestelmässä ei ole teknisesti mahdollista käsitellä jpg-kuvia.

Katson, ettei asiassa ole tältä osin todettavissa toimenpiteitäni edellyttävää lainvastaista menettelyä.

3.4 Patenti- ja rekisterihallituksen päätös 22.8.2024

3.4.1 Oikeudellisen arvioinnin lähtökohtia

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Säännöksen 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Perustuslaissa turvatuun hyvän hallinnon perusteista säädetään hallintolain 2 luvussa (lain 6–10 §).

Hallinnon oikeusperiaatteita koskevan 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Säännöksen perusteluissa (HE 72/2002 vp, s. 60–61) säännökseen sisältyvästä luottamuksensuojan periaatteesta todetaan, että luottamuksen suojaamisen keskeisenä sisältönä on, että yksityisten tulee voida luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen. Periaatteen soveltamisessa on kysymys siitä, millä edellytyksillä yksityinen oikeussubjekti voi luottaa julkista valtaa käyttäen tehdyn päätöksen pysyvyyteen ja minkälainen turva tällä on viranomaisten toiminnan odottamattomia muutoksia vastaan. Luottamuksensuojan periaate rajoittaa edunsuovien päätösten peruuttamista taannehtivin vaikutuksin ja yleensäkin päätösten muuttamista yksityiselle haitalliseen suuntaan. Esimerkiksi se, että oikeustilan muutos on ollut ennakoitavissa, ei perustelujen mukaan oikeuttaisi suojaamisen arvoiseen luottamukseen.

Palveluperiaatetta ja palvelun asianmukaisuutta koskevan 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Perustelujen (HE 72/2002 vp, s. 61–62) mukaan palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät sitä, että asiointi tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäen. Asiointi olisi pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva voi helposti muodostaa kokonaiskäsityksen asiansa hoitamiseen tarvittavan palvelun sisällöstä ja siihen liittyvistä toimista.

Neuvontaa koskevan 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Säännös hallintoasian hoitamiseen liittyvästä neuvonnasta ilmentäisi lähinnä vaatimusta menettelyllisestä neuvontavelvollisuudesta. Tämä edellyttäisi, että viranomainen antaa asiakkailleen neuvoja esimerkiksi siitä, miten asia pannaan vireille ja mitä asiakirjoja tulee esittää asian vireillepanemiseksi. Menettelyneuvontaan kuuluisi myös tietojen antaminen viraston käytännöstä, kuten käsittelytavasta ja -vaiheista. Viranomaisen on huolehdittava siitä, että asiakkaalla on selkeä käsitys menettelyllisten oikeuksiensa käyttämisestä. Asiakkaan mahdolliset väärinkäsitykset menettelyllisistä kysymyksistä olisi pyrittävä oikaisemaan. (HE 72/2002 vp, s. 62–62.)

Asian käsittelystä viranomaisessa säädetään hallintolain II osassa (luvut 4–8).

Asiakirjan täydentämistä koskevan 22 §:n 1 momentin mukaan, jos viranomaiselle toimitettu asiakirja on puutteellinen, viranomaisen on kehoitettava lähettäjää määrääjassa täydentämään asiakirjaa, jollei se ole tarpeetonta asian ratkaisemiseksi. Asiakirjan lähettäjälle on ilmoitettava, miten asiakirjaa on täydennettävä.

Hallintolain 33 §:n 1 momentin mukaan asiakirjan täydentämistä, selityksen antamista ja selvityksen esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika. Säännöksen 2 momentin mukaan asianosaiselle on ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista. Määräaikaa voidaan asianosaisen pyynnöstä pidentää, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Kaupparekisterilain 16 §:n 1 momentin mukaan rekisteriviranomainen merkitsee ilmoitetut tiedot ja asiakirjat rekisteriin, jos rekisterimerkinnän tekemiselle ei ole estettä.

Kaupparekisterilain 17 §:n 1 momentin mukaan, jos puutteellista ilmoitusta tai hakemusta koskevaan rekisteriviranomaisen selvitys- tai täydennyspyyntöön ei ole vastattu määräajassa, rekisteriviranomainen tekee ilmoituksen tai hakemuksen sillensä jättämistä koskevan päätöksen. Säännöksen 2 momentin mukaan, jos ilmoituksen tai hakemuksen täydentämisestä tai annetusta muusta selvityksestä huolimatta rekisteriin merkitsemiselle on este, rekisteriviranomainen tekee rekisterimerkinnän epäämistä koskevan päätöksen.

Säännöksen perusteluissa (HE 244/2022 vp, s. 128) on sen 2 momentin osalta todettu, että rekisteriviranomainen ei tekisi merkintää ilmoituksen perusteella, jos annetun selvityksenkään perusteella edellytyksiä sen tekemiseen ei olisi. Rekisteriviranomainen voisi kuitenkin niin harkitessaan pyytää ilmoitusvelvollista uudelleen täydentämään ilmoitusta.

3.4.2 Selvitys

Lakimies A:n selvityksen mukaan X Oy:n yhteydenotosta 22.8.2024 ilmeni, että yhtiön tahtotilana oli saada sekä tilinpäätöstä koskeva kaupparekisterimerkintä että rekisteröinnin epäämistä koskeva valituskelpoinen päätös. A oli saman päivän aikana antamissaan vastauksissa antanut yhtiölle ohjeet siitä, miten tilinpäätösilmoitus tulee tehdä, jotta yhtiö saa haluamansa tilinpäätöstä koskevan rekisterimerkinnän, ja lisäksi hän oli antanut yhtiölle sen vaatiman valituskelpoisen päätöksen.

Menettelyn tavoitteena oli, että yhtiö saisi kaiken sen, mitä oli halunnut ja vaatinut, eli sekä tilinpäätöstä koskevan rekisterimerkinnän että rekisterimerkinnän epäämistä koskevan valituskelpoisen päätöksen. Asiakokonaisuuden lopputuloksesta ilmeni, että tavoite oli toteutunut: 22.8.2024 yhtiö oli saanut vaatimansa valituskelpoisen päätöksen ja 26.10.2024 yhtiö tilinpäätöstä koskevan rekisterimerkinnän.

Selvityksessään A kertoo lisäksi, että tietojen ajantasaisuutta ja viiveetöntä reagointia asianosaisten yhteydenottoihin pidetään kaupparekisterin ilmoituskäsittelyssä ensiarvoisen tärkeinä seikkoina. Lisäksi kaupparekisterin ilmoituskäsittelyssä pyritään tulkitsemaan lakia asiakasmyönteisesti siten, että lopputulos on ilmoittajan tahtotilan mukainen, elleivät ilmoittajan vaatimukset ole ilmeisen lainvastaisia.

Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksen mukaan se on tehnyt päätöksen tilinpäätösilmoituksen epäämisestä kaupparekisterilain 17 §:n 2 momentin säännösten mukaisesti vastaanotettuaan kantelijan 22.8.2024 lähettämän sähköpostiviestin. Patentti- ja rekisterihallitus on tulkinnut, että kantelija on vaatinut valituskelpoisen päätöksen antamista vireillä olevan ilmoituksen käsittelystä ennen korjauskehotukselle annetun määräajan umpeutumista 31.8.2024.

3.4.3 Arviointi ja kannanotto

Asiassa rekisterimerkinnän epäämistä koskeva päätös on tehty samana päivänä, mutta ajallisesti sen jälkeen, kun kantelija on toimittanut Patentti- ja rekisterihallitukselle sähköpostiviestin liitteen, joka kantelijan mukaan on ollut yhtiöltä vaadittu tilinpäätös ja hänelle on Patentti- ja rekisterihallituksesta ilmoitettu, ettei viestin liitteenä ollut jpg-kuvaa ole käsitelty. Päätös on myös tehty ennen täydennyksen toimittamiselle annetun uuden määräajan (31.8.2024) umpeutumista. Selvityksen perusteella päätös oli tehty, koska kantelija yhtiön edustajana oli sähköpostiviestissä 22.8.2024 esittänyt ”vaadin tulevien vuosien toimintaa ajatellen virallisen päätöksenne valitusosoituksineen nyt kiistanalaista asiaa koskien”.

Ensinnäkin totean sen olevan selvää, että viranomaisen toiminnan tulee perustua lakiin, ei esimerkiksi asianosaisen sellaisiin pyyntöihin tai toivomuksiin, joiden mukainen menettely saa tukea asiaan soveltuvasta lainsäädännöstä.

Tiedon siitä, ettei edellä tarkoitettua sähköpostin liitettä voida käsitellä, kantelija on käytettävissäni olevien asiakirjojen perusteella saanut samana päivänä, jona rekisterimerkinnän epäämistä koskeva päätös on tehty. Yhtiöllä ei ole ennen asian ratkaisemista ollut mahdollisuutta reagoida kyseiseen tietoon, eikä niin halutessaan toimittaa täydennystä Patentti- ja rekisterihallitukselle siten, kuin kantelijaa on vielä tuossa yhteydessä neuvottu. Lisäksi rekisterimerkinnän epäävä päätös on tehty ennen täydennyksen toimittamiselle annetun määräajan umpeutumista. Mielestäni kantelijan viestistä ei ole tehtävissä Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksessä esitettyä tulkintaa. Kantelija on voinut luottaa siihen, että täydennyksen voi toimittaa sille annetussa määräajassa.

Edellä todetun perusteella katson, että päätöksen tekeminen kyseisenä ajankohtana on ollut hyvän hallintoon kuuluvan palveluperiaatteen ja palvelun asianmukaisuuden sekä luottamuksensuojan vastaista. Lisäksi menettely on ollut myös hallintolain asiakirjan täydentämistä koskevien säännösten vastaista, kun yhtiölle täydennyksen toimittamiselle annettua määräaikaa ei ole Patentti- ja rekisterihallituksen puolelta noudatettu.

3.5 Käsittelymaksut ja muutoksenhaku

3.5.1 Oikeudellisen arvioinnin lähtökohtia

Perustuslain 21 § ja hallintolain 7 §:n 1 momentti on selostettu edellä kohdassa 3.4.1.

Hallintolain 7 §:n yksityiskohtaisista perusteluista (HE 72/2002 vp, s. 61–62) totean, että perustelujen mukaan säännöksen mukainen palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät sitä, että asiointi tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäen. Säännös ei kuitenkaan asetettaisi viranomaiselle ehdotonta velvollisuutta ryhtyä toimenpiteisiin asiointipalvelujen asianmukaiseksi järjestämiseksi, vaan se mahdollistaisi käytettävissä olevien taloudellisten ja muiden voimavarojen huomioon ottamisen. Julkisia palveluja järjestettäessä tulisi erityisesti kiinnittää huomiota palvelujen riittävyyteen ja saatavuuteen sekä hallinnossa asioivan valinnanvapauteen. Palvelujen saatavuutta ei tulisi rajoittaa ilman asiallisesti hyväksyttäviä perusteita. Myös hallinnossa asioivan itsemääräämisoikeutta ja toimintaedellytyksiä viranomaisasioinnissa olisi mahdollisuuksien mukaan pyrittävä edistämään. Tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää riittävää yhteistyötä ja vuorovaikutusta hallinnossa asioivan sekä viranomaisen välillä. Asioinnin järjestämisen keinoja ja laajuutta tulisi pyrkiä arvioimaan erityisesti palvelujen käyttäjinä olevien henkilöiden ja yhteisöjen tarpeiden kannalta. Kaikille palveluja tarvitseville olisi pyrittävä turvaamaan yhtäläinen mahdollisuus asiansa hoitamiseen palvelun laadusta riippumatta.

Kaupparekisterilain 18 §:n mukaan ilmoituksen ja hakemuksen käsittelystä suoritettavasta maksusta säädetään Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa.

Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 1 §:n mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista peritään maksuja valtiolle sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään kyseisen lain 3 §:ssä.

Patentti- ja rekisterihallituksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (jälj. maksuasetus) 3 §:n 4 kohdan mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetun lain 3 §:n 4 momentissa tarkoitettuja suoritteita, joista Patentti- ja rekisterihallitus jättää maksun perimättä, on kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä sähköisessä asiointipalvelussa tehty ilmoitus tilinpäätöstietojen rekisteröimiseksi.

Maksuasetuksen maksutaulukon mukaan tilinpäätöksen ilmoittamisen käsittelymaksu muuta kuin sähköistä asiointipalvelua käyttäen on 100 euroa.

Valtion maksuperustelain 11 b §:n 1 momentin mukaan lain 6 §:ssä tarkoitetun maksun (julkisoikeudellisista suoritteista perittävät maksut) määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Muutoin oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään.

Oikaisuvaatimuksen muotoa ja sisältöä koskevan hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Säännöksen perusteluissa (HE 226/2009 vp, s. 56–57) todetaan, että kirjallinen muoto täytyisi, jos oikaisuvaatimus pannaan vireille sähköisessä muodossa siten, kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa säädetään. Oikaisuvaatimuskirjelmässä olisi pykälän mukaan ilmoitettava päätös, johon haetaan oikaisua. Yleensä oikaisuvaatimusviranomaisella on käytettävissään oikaisuvaatimuksen kohteena oleva päätös. Tämän vuoksi ei ole tarpeen säätää erikseen siitä, että oikaisuvaatimuksen tekijän tulisi liittää oikaisuvaatimukseen asianomainen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Mikäli oikaisuvaatimuksen kohteena olevasta päätöksestä on epäselvyyttä, viranomaisen olisi tarvittaessa kehotettava oikaisuvaatimuksen tekijää täydentämään oikaisuvaatimustaan tältä osin. Edelleen esitetään, että pykälän mukaan oikaisuvaatimuskirjelmässä olisi ilmoitettava myös se, millaista oikaisua päätökseen vaaditaan tehtäväksi. Tämä vaatimus edellyttäisi lähinnä sen esittämistä, miltä kohdin ja miten vaatimuksen tekijä haluaa päätöstä muutettavaksi. Tällä ei tähdättäisi nimenomaisten muodollisten edellytysten asettamiseen oikaisuvaatimuksen tekemisessä, vaan sillä pyritäisiin ennen muuta ohjaamaan sitä, että oikaisuvaatimuksen tekijä esittäisi vaatimuksensa riittävän selkeästi. Oikaisuvaatimuksen tekijän tulisi yleensä kyetä ilmaisemaan, miltä osin hän on tyytymätön päätökseen ja mistä syystä.

Edelleen perustelujen mukaan oikaisuvaatimuksen vireillepanon muotovaatimuksia esitettiin tarkennettaviksi ennen muuta siinä tarkoituksessa, että ne ohjaisivat asianosaista ”nykyistä” paremmin tämän menettelyn käynnistämisessä. Muotovaatimuksilla on siten keskeisesti yksilön oikeusturvaan liittyvä tehtävä. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että viranomaiset suhtautuisivat muotovaatimuksiin tarvittaessa joustavasti.

Palveluperiaatetta ilmentävällä tavalla vireillepanon virheitä tai puutteita tulisi mahdollisuuksien mukaan voida korjata menettelyn kuluessa. Viranomaisen velvollisuudesta asiakirjan täydentämiseen säädetään hallintolain 22 §:n 1 momentissa. Edelleen esitöissä todetaan, että viranomaisen neuvontavelvollisuus (HL 8 §) koskee myös oikaisuvaatimuksen vireillepanoa. Lisäksi asianosaisella itsellään on oikeus täydentää oikaisuvaatimusta hallintolain 22 §:n 3 momentin nojalla.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (jälj. asiointilaki) 1 §:n 1 momentin mukaan kyseisen lain tarkoituksena on lisätä asiointin sujuvuutta ja joutuisuutta samoin kuin tietoturvallisuutta hallinnossa, tuomioistuimissa ja muissa lainkäyttöelimissä sekä ulosotossa edistämällä sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käyttöä.

Lain 2 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan hallintoasian, tuomioistuinasian, syyteasian ja ulosottoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksiantoon, jollei muualla laissa toisin säädetä. Lakia sovelletaan soveltuvien osin myös muussa viranomais toiminnassa.

Lain 4 §:n mukaan kyseisessä laissa tarkoitetaan:

- 1) sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä telekopiota ja telepalvelua, kuten sähköistä lomaketta, sähköpostia tai käyttöoikeutta sähköiseen tietojärjestelmään, sekä muuta sähköiseen tekniikkaan perustuvaa menetelmää, jossa tieto välittyy langatonta siirtotietä tai kaapelia pitkin; ei kuitenkaan puhelua;
- 2) sähköisellä viestillä sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä lähetettyä tarvittaessa kirjalliseen muotoon tallennettavissa olevaa informaatiota; ja
- 3) sähköisellä asiakirjalla sähköistä viestiä, joka liittyy asian vireillepanoon, käsittelyyn tai päätöksen tiedoksiantoon.

Lain 9 §:n 1 momentin mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Säännöksen 2 momentin mukaan viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Jos viranomaiselle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimivallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Viranomainen voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos viranomaisella on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta.

Oikeuskirjallisuudessa todetun mukaan sähköinen muoto täyttää pääsääntöisesti kirjalliselle muodolle säädetty vaatimukset. Sähköisestä asiointista annetun lain 9.1 §:n mukaan vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Viranomaisen on hyväksyttävä sille toimitetut sähköiset asiakirjat, eikä se voi kieltäytyä käsittelemästä asiaa vain siitä syystä, että asiakirja on toimitettu sille sähköisessä muodossa. (Tomi Voutilainen: Digitaalisten palvelujen sääntely (2023), s. 294).

Digipalvelulain 2 §:n 3 kohdan mukaan digitaalisella palvelulla tarkoitetaan kyseisessä laissa verkkosivustoa tai mobiilisovellusta sekä niihin liittyviä toiminnallisuuksia.

Digipalvelulain 4 §:n 1 momentti ja 5 §:n 1 momentin ensimmäinen virke sekä viimeksi mainitun säännöksen yksityiskohtaisia perusteluja on selostettu edellä kohdassa 3.3.1. Lisäksi perusteluissa (HE 60/2018 vp, s. 66) on 5 §:n 1 momentin osalta esitetty muun muassa seuraavaa:

”Ehdotettavassa laissa ei säädettäisi hallinnon asiakkaalle digitaalisten palvelujen käyttövelvoitetta. Palvelujen tarjoamisvelvollisuus koskisi viranomaisia ja niiden täytyisi ottaa huomioon hallintolaissa säädetyn palveluperiaatteen asettama vaatimus siitä, että hallinnossa asioivilla pitäisi olla vaihtoehtoisia tapoja asiointiin. Säännös ei tarkoittaisi sitä, että viranomaisen pitäisi tarjota yksinomaan digitaalisia asiointimahdollisuuksia hallinnon asiakkaille. Lain 5 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen olisi tarjottava jokaiselle mahdollisuus toimittaa asiointitarpeeseensa liittyvät sähköiset viestit ja asiakirjat käyttäen digitaalisia palveluita tai muita sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä. Säännöksessä ei rajattaisi minkälaisia viestejä hallinnon asiakas voisi lähettää viranomaisen tarjoaman digitaalisen palvelun tai muun sähköisen tiedonsiirtomenetelmän avulla, vaan velvollisuus koskisi vain viestintämahdollisuuden tarjoamista asiointitarpeen hoitamiseksi. Viestit voisivat liittyä esimerkiksi asian vireillepanemiseen ja tietopyynnön tai neuvontapyynnön esittämiseen.”

Oikeuskirjallisuudessa todetun mukaan digipalvelulaissa ei säädetä viranomaisten asiakkaiden ja asianosaisten velvollisuudesta käyttää digitaalisia palveluja tai muita sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä, vaan lain 5.1 § velvoittaa viranomaisia tarjoamaan jokaiselle mahdollisuuden asioida digitaalisia palveluja käyttämällä. Viranomainen ei voi edellyttää, että asianosaiset tai muut hallinnon asiakkaat käyttävät vain tiettyä digitaalista palvelua, ellei tällaisesta ole säädetty erikseen laissa. Laissa on säädetty ainoastaan viranomaisen velvollisuudesta tarjota jotakin sähköistä tiedonsiirtomenetelmää, jolla viranomaisen kanssa asioiva voi lähettää viestejä ja asiakirjoja viranomaiselle. Jos viranomaisella on käytössään useita sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä, esimerkiksi tietyn asian hoitamiseen vaihtoehtoisesti joko digitaalinen palvelu tai sähköposti, ei viranomainen voi kieltäytyä käsittelemästä sille saapunutta asiakirjaa vain sillä perusteella, että asiakirjan toimittamiseen ei ole käytetty ohjeessa osoitettua digitaalista palvelua vaan sähköpostia. Sähköisestä asioinnista annetun lain 9.1 §:n nojalla viranomainen ei voi muutenkaan kieltäytyä käsittelemästä asiaa vain sillä perusteella, että asiakirja on saapunut viranomaiselle sähköisessä muodossa. (Tomi Voutilainen: Digitaalisten palvelujen sääntely (2023), s. 241–242).

Digipalvelulain 6 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi vaatia digitaalisessa palvelussa käyttäjältä sähköistä tunnistamista vain, jos se on tarpeen palvelun tai sen tietosisältöön liittyvien käyttöoikeuksien varmistamiseksi tai palvelussa tehtävään toimeen liittyvien oikeusvaikutusten vuoksi. Säännöksen 2 momentin mukaan, jos digitaalisesta palvelusta on mahdollista saada salassa pidettäviä tietosisältöjä nähtäväksi ja käytettäväksi, palvelun käyttäjä on tunnistettava hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua, vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista tai painavasta perustellusta syystä muuta vastaavaa tietoturvallista tunnistuspalvelua käyttämällä.

Perustelujen mukaan (HE 60/2018 vp, s. 70) säännöksen tarkoituksena on korostaa sitä, että kaikkiin digitaalisiin palveluihin ja kaikissa asiointitilanteissa palvelun käyttäjää ei tarvitse tunnistaa aktiivisesti jollakin erityisellä tunnistus- tai kirjautumismenettelyllä, vaan tunnistamistarve on arvioitava tapauskohtaisesti kunkin palvelun ja siinä olevien toiminnallisuuksien luonteen perusteella.

3.5.2 Tapahtumat ja selvitys

Yhtiölle on lähetetty kummastakin tilinpäätösilmoituksen rekisteröimistä koskevasta asiasta 100 euron suuruinen lasku. Laskuilla ilmoitetusti ne ovat koskeneet tilinpäätöksen ilmoittamista paperilomakkeella. Asiassa - - - lasku on lähetetty 22.8.2024 ja asiassa - - - 17.10.2024.

Kantelija on sähköpostiviestissään Patentti- ja rekisterihallitukselle 10.9.2024 otsikolla "Laskun ...17 virheellisyys" tiedustellut laskun oikeellisuudesta. Edelleen hän on viestissään 1.10.2024 viitannut aiempaan viestiinsä ja ilmoittanut muun muassa, että lasku on aiheeton. Viestissä kantelija on perustellut näkemystään. Edelleen viestissään 16.10.2024 kantelija on todennut lähettävänsä uudelleen aiemmin laskua koskevat viestinsä ja pyytänyt "[k]orjannette asian hyvityslaskun muodossa". Viestissä kantelija on vielä ihmetellyt ilmoittamisen maksullisuutta. Viestissä 22.10.2024 otsikolla "Laskun ...77 kiistäminen" kantelija on ilmoittanut kiistävänsä "tänään" saapuneen laskun ja perustellut kiistämistään. Lisäksi hän on todennut asian olevan sama, josta on tullut lasku ...17, josta kantelija oli toteamansa mukaan kolme kertaa reklamoinut ilman minkäänlaista "responssia puoleltanne".

Patentti- ja rekisterihallituksesta on kantelijalle 24.10.2024 lähetetyssä sähköpostiviestissä ilmoitettu muun muassa seuraavaa:

"Jos katsot, että edellä mainituille X Oy:lle osoitetulle laskulle ei ole perusteita, vaatimus laskujen hyvittämisestä on tehtävä kirjallisesti, allekirjoitettava ja toimitettava Patentti- ja rekisterihallitukselle jollakin seuraavista tavoista:

- postitse osoitteella: PRH, Oikeudellinen yksikkö, 00091 PRH

- verkkolomakkeella,

Siirry verkkolomakkeelle

https://www.prh.fi/fi/tilinpaatokset/osakeyhtio_ja_osuuskunta_tilinpaatos_ka_upparekisteriin/oikaisuvaatimuskasittelymaksu.html

- suojatulla sähköpostilla

https://www.prh.fi/fi/prh_yhteystiedot/asiakaspalvelu/suojattu_sahkoposti.html

Liitäthän myös saamasi laskun reklamaation liitteeksi.

Kun PRH on käsitellyt laskutusreklamaationne, virasto valmistelee valituskelpoisen päätöksen."

Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksen mukaan päätös kummastakin yhtiölle lähetetystä käsittelymaksusta perustuu maksuasetukseen.

Selvityksessä todetaan, että tilinpäätöksen käsittelymaksusta voi vaatia oikaisua valtion maksuperustelain 11 b §:n perusteella. Oikaisuvaatimus tilinpäätösilmoituksen käsittelymaksusta on Patentti- ja rekisterihallituksen verkkosivuilla olevan ohjeen mukaan tehtävä joko Patentti- ja rekisterihallituksen verkkolomakkeella tai vapaamuotoisena hakemuksena, joka lähetetään kirjepostissa. Verkkosivulla on linkki verkkolomakkeelle, jossa käyttäjä voi tunnistautua verkkopankkitunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sirullisella henkilökortilla. Edelleen selvityksessä esitetään seuraavaa: ”Sähköisellä asioinnilla pyritään kaupparekisterilain esitöiden mukaan ennen kaikkea parantamaan yritysturvallisuutta ja sujuvoittamaan rekisteröintiä. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 5 §:n mukaan viranomaisen on tarjottava jokaiselle mahdollisuus käyttää asiassaan viranomaisten sähköisten viestien ja asiakirjojen vastaanottamiseen hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa tarkoitettua viestinvälityspalvelua tai muuta riittävän tietoturvallista sähköistä tiedonsiirtomenetelmää, jos viranomainen voi toimittaa viestin tai asiakirjan sähköisessä muodossa. PRH katsoo, että PRH:n tarjoama verkkolomake on laissa säädetty tietoturvallinen tiedonsiirtomenetelmä. PRH on katsonut kokonaisharkinnan perusteella, että vaatimus oikaisuvaatimuksen tekemistä joko paperilomakkeella tai PRH:n tarjoamalla verkkolomakkeella täyttää hallintolain 2 luvun 6 §:n vaatimukset siitä, että viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.”

3.5.3 Arviointi ja kannanotto

Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksessä esittämän perusteella totean ensinnäkin, että Patentti- ja rekisterihallitus ilmeisesti edellyttää sähköisessä asiointissa tilinpäätöksen käsittelymaksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemistä viraston verkkosivuilla olevalla lomakkeella. Ilman lainsäädännön tukea lomakkeen käyttöä ei kuitenkaan voida edellyttää oikaisuvaatimuksen vireillepanon edellytyksenä. Oikaisuvaatimuksen tekemisen edellytykseksi ei ole säädetty lomakkeen käyttämistä. Lomakkeeseen liittyvän tunnistautumisen osalta viitataan edellä selostettuun digipalvelulain 6 §:ään.

Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksessä esittämästä totean myös selvyyden vuoksi, että selvityksessä kerrottu digipalvelulain 5 §:n 1 momentin toinen virke koskee hallinnon asiakkaan mahdollisuutta vastaanottaa sähköisiä viestejä ja asiakirjoja, ei niiden lähettämistä viranomaiselle. Lainkohdan perusteluissa (HE 60/2018 vp. s. 68) onkin todettu, että momentin toisen virkkeen tarkoituksena on säätää siitä, että viranomaisen pitäisi tarjota aktiivisesti hallinnon asiakkaille myös mahdollisuutta vastaanottaa viranomaiselta sähköisiä viestejä ja asiakirjoja, kun taas momentin ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin hallinnon asiakkaalle tarjottavasta mahdollisuudesta lähettää viranomaiselle sähköisiä viestejä ja asiakirjoja.

Digipalvelulaissa säädetään viranomaisen velvollisuudesta tarjota jokaiselle mahdollisuus toimittaa asiointitarpeeseensa liittyvät sähköiset viestit ja asiakirjat käyttäen digitaalisia palveluita tai muita sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä. Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksen mukaan oikaisuvaatimus tilinpäätösilmoituksen käsittelymaksusta on mahdollista tehdä viraston verkkosivuilta löytyvällä verkkolomakkeella.

Kysymyksessä olevassa asiassa kantelija ei ole yhtiön puolesta toimiessaan käyttänyt viraston ohjeistamaa verkkolomaketta, vaan on lähettänyt ”reklamaationsa” yhtiölle määrätystä käsittelymaksusta Patentti- ja rekisterihallitukselle sähköpostilla. Yhtiölle on Patentti- ja rekisterihallituksesta vastattu edeltä ilmenevällä oheistuksella.

Hallintolain mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti, ja siitä on ilmettävä hallintolaissa säädetyt tiedot. Sähköisessä asiointissa vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää asiointilain mukaan myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Näin ollen esimerkiksi sähköpostilla lähetetty asian vireillepanoon liittyvä sähköinen viesti täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Sikäli kuin syynä sille, ettei kyseisiä viestejä ole käsitelty oikaisuvaatimuksina on ollut se, ettei yhtiö ollut lähettänyt viestejä viraston ohjeistamalla tavalla, vaan muulla viraston käytössä olevalla sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä, katson, että viestit olisi tullut käsitellä asianmukaisesti ja ottaa ne oikaisuvaatimuksina käsiteltäviksi, ellei tähän ole ollut muuta estettä. Tarvittaessa yhtiöltä olisi hallintolain mukaisesti tullut pyytää vaatimukseen täydennystä. Mikäli kyseisten viestien tarkoituksesta on ollut epäselvyyttä, Patentti- ja rekisterihallituksen olisi perustuslain turvaamaan hyvään hallintoon kuuluvan palveluperiaatteen ja palvelun asianmukaisuuden sekä neuvontavelvollisuuden perusteella tullut varmistaa yhtiöltä, onko viestit tarkoitettu yhtiön oikaisuvaatimuksiksi yhtiölle määrättyihin käsittelymaksuihin.

Tässä ratkaisussani en ole arvioinut Patentti- ja rekisterihallituksen verkkosivuilla olevan Patentti- ja rekisterihallituksen selvityksessä viitatus ohjeistuksen lainmukaisuutta.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.4.3 esittämäni käsitykset Patentti- ja rekisterihallituksen lakimies A:n menettelyn lain ja hyvän hallinnon vastaisuudesta lakimies A:n tietoon. Lisäksi saatan kohdassa 3.5.3 esittämäni käsitykset tilinpäätöksen käsittelymaksua koskevan oikaisuvaatimuksen tekemistä Patentti- ja rekisterihallituksen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni lakimies A:lle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle.